

NÁRODNÉ POĽNOHOSPODÁRSKE
A POTRAVINÁRSKE CENTRUM
VÝSKUMNÝ ÚSTAV PÔDOZNALECTVA
A OCHRANY PÔDY

Odbor diaľkového prieskumu Zeme a geoinformatiky
Trenčianska 55, 824 80 Bratislava

Aktualizácia a údržba registra LPIS

Záväznosť manuálu: Metodika je záväzná pre všetkých zamestnancov Odboru diaľkového prieskumu Zeme a geoinformatiky a zamestnancov regionálnych pracovísk Výskumného ústavu pôdoznalectva a ochrany pôdy, ktorí vykonávajú činnosti súvisiace so správou LPIS

Predkladá: Mgr. Blanka Fecková

Pozícia: koordinátor LPIS

Podpis:

Schválil: Mgr. Jana Ondačková

Pozícia: vedúca Odboru diaľkového prieskumu Zeme a geoinformatiky

Podpis:

Verzia: 6

Dátum: 15. júl 2018

Obsah

1. Úvod	4
2. Súvisiace právne normy	4
3. Vymedzenie základných pojmov	5
3.1. Definícia kultúr DPB	6
4. Aktualizácia LPIS	8
4.1. Základné princípy aktualizácie LPIS	9
4.1.1. Výmera LPIS je zvyšovaná z dôvodu prítomnosti nových spôsobilých plôch.	9
4.1.2. Výmera LPIS je znižovaná z dôvodu prítomnosti nespôsobilých plôch.	9
4.1.3. Zlučovanie dielov pôdnych blokov	10
4.1.4. Rozdeľovanie dielov pôdnych blokov	10
4.1.5. Zmena kultúry DPB	10
4.1.6. Nespôsobilé plochy	10
4.2. Aktualizácia LPIS na základe kontroly na mieste	13
4.2.1. Plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou sa nachádza v celej výmere mimo LPIS a je podľa aktuálneho stavu poľnohospodársky využívaná	13
4.2.2. Plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou sa nachádza v časti výmery mimo LPIS a je podľa aktuálneho stavu poľnohospodársky využívaná	14
4.2.3. Zistená plocha sa nachádza v časti iného KD	15
4.2.4. Zlúčenie dielov poľnohospodársky využívaných pôdy z dôvodu zhodnej kultúry	16
4.2.5. Rozdelenie dielov poľnohospodársky využívaných pôdy z dôvodu rozdielnej kultúry	17
4.2.6. Vyňatie časti kultúrneho dielu na základe zistenia neoprávnených prvkov	18
4.2.7. Zníženie výmery dielu LPIS na základe zmeny využívania dielu z poľnohospodárskej pôdy na iné	19
4.2.8. Aktualizácia kultúry poľnohospodársky využívaných pôdy	20
4.2.9. Vyradenie dielov pôdnych blokov z LPIS na základe podnetu z KNM	21
4.2.10. Aktualizácia celého dielu LPIS	21
4.3. Aktualizácia LPIS na základe kontroly metódou diaľkového prieskumu Zeme	22
4.3.1. Plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou DPZ sa nachádza v časti výmery mimo LPIS a je podľa aktuálneho stavu poľnohospodársky využívaná	22
4.3.2. Plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou DPZ sa nachádza v časti výmery v susednom diele	23
4.3.3. Zistenie neoprávnených prvkov v LPIS počas kontroly DPZ	23
4.3.4. Aktualizácia kultúry poľnohospodársky využívaných pôdy	24
4.4. Aktualizácia LPIS na základe žiadostí o priame platby	24
4.4.1. Zmena kultúry dielu na základe žiadosti	24
4.4.2. Rozšírenie LPIS	25
4.5. Cyklická aktualizácia z novej vrstvy digitálnych ortofotomáp a satelitných obrazových záznamov	25
4.5.1. Etapy cyklickej aktualizácie	25
4.5.2. Vyňatie plôch, ktoré už nie sú poľnohospodárskou pôdou	26
4.5.3. Aktuálna úprava hraníc dielov a rozšírenie LPIS	27
4.5.4. Členenie dielov podľa aktuálnej kultúry	28
4.5.5. Overovanie aktuálneho stavu využívania pôdy	29
4.5.6. Aktualizácia LPIS na plochách zaradených do Agroenvironmentálno-klimatického opatrenia	29
4.5.7. Uplatnenie 2 % tolerancie	29
4.6. Kontrola kvality	30
4.7. Externé registre	30
4.7.1. ANC – oblasti s prírodnými obmedzeniami alebo inými osobitnými obmedzeniami	30
4.7.2. NATURA 2000	31
4.7.3. Bonitované pôdno-ekologické jednotky (BPEJ)	31

NÁRODNÉ POĽNOHOSPODÁRSKE
A POTRAVINÁRSKE CENTRUM
VÝSKUMNÝ ÚSTAV PÔDOZNALECTVA
A OCHRANY PÔDY

Odbor diaľkového prieskumu Zeme a geoinformatiky
Trenčianska 55, 824 80 Bratislava

4.7.4. Dusičnanová smernica (nitrátová direktíva)	31
4.7.5. Vrstva pre kaly	31
4.7.6. GIS vrstvy PRV (Program rozvoja vidieka)	31
4.7.7. Aktualizácia LPIS na podklade GIS vrstiev ozeleňovania – greeningu	32
5. Záver	33

1. Úvod

LPIS je kľúčovou zložkou IACS pre dotácie viazané na pôdu. Legislatívna a koncepčná báza LPIS je integrovaná v niekoľkých Nariadeniach EÚ a technických špecifikáciách EÚ. LPIS predstavuje vektorové hranice poľnohospodárskej krajiny a nesie informácie o jedinečnom kóde, výmere, kultúre/využití pôdy, ANC, atď., ktoré sú používané ako referencia pre žiadosti farmárov, pre administratívne a krížové kontroly a tiež kontroly na mieste a kontroly metódou DPZ.

V Slovenskej republike je register pôdy LPIS založený na báze dielov pôdnych blokov (DPB), ktoré predstavujú poľnohospodárske plochy s viac menej stabilnými prirodzenými alebo umelými hranicami a sú referenčnými plochami. Tento typ referenčnej parcely môže obsahovať niekoľko plodín, skupín plodín a užívateľov.

Identifikačný systém poľnohospodárskych parciel je označenie pre register poľnohospodárskych plôch na pozadí digitálnych ortofotomáp. Základným objektom je diel pôdneho bloku.

Tento dokument vyplýva z poverenia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR vytvoriť, udržiavať a aktualizovať register LPIS. Vecné, časové a finančné špecifikácie sú každoročne definované v Kontrakte medzi MPRV SR a NPPC – VÚPOP. V zmysle Dohody o delegovaných činnostiach NPPC – VÚPOP poskytuje aktuálne informácie z registra LPIS Pôdohospodárskej platobnej agentúre.

2. Súvisiace právne normy

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008

Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 640/2014, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 vzhľadom na integrovaný administratívny a kontrolný systém, podmienky zamietnutia alebo odňatia platieb a administratívne sankcie uplatniteľné na priame platby, podporné nariadenia na rozvoj vidieka a krížové plnenie

Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 809/2014, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 v súvislosti s integrovaným administratívnym a kontrolným systémom, opatreniami na rozvoj vidieka a krížovým plnením (Ú. v. EÚ L 227, 31.07.2014)

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 637/2008 a nariadenie Rady (ES) č. 73/2009

Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 639/2014, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky, a ktorým sa mení príloha X k uvedenému nariadeniu (Ú. v. EÚ L 181, 20.6.2014)

Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 641/2014, ktorým sa stanovujú pravidlá pre uplatňovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky (Ú. v. EÚ L 181, 20.6.2014)

DSCG/2014/33 – Guidance Document on The Land Parcel Identification System (LPIS) under Art. 5, 9 and 10 od Commission Delegated Regulation (EU) No 640/2014 and on the establishment of the EFA-layer referred to in Art. 70(2) of Regulation (EU) No 1306/2013. Claim year 2018 onwards.

Nariadenie vlády č. 342/2014 Z.z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami oddelených priamych platieb

Usmernenie Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky k nariadeniu vlády SR č. 342/2014 Z.z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v poľnohospodárstve v súvislosti so schémami oddelených priamych platieb

Nariadenie vlády SR č. 75/2015 Z.z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory v súvislosti s opatreniami programu rozvoja vidieka

Nariadenie vlády SR č. 174/2017 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé a zraniteľné oblasti

3.Vymedzenie základných pojmov

LPIS je identifikačný systém poľnohospodárskych plôch. LPIS je kľúčovou zložkou IACS pre dotácie viazané na pôdu. LPIS predstavuje vektorové hranice poľnohospodárskej krajiny a nesie informácie o jedinečnom kóde, výmere, kultúre/využití pôdy, ANC, atď., ktoré sú používané ako referencia pre žiadosti farmárov, pre administratívne a krížové kontroly a tiež kontroly na mieste a kontroly metódou DPZ.

V Slovenskej republike je register pôdy LPIS založený na báze dielov pôdných blokov, ktoré predstavujú poľnohospodárske plochy s viac menej stabilnými prirodzenými alebo umelými hranicami a jednou kultúrou. Tento typ referenčnej parcely môže obsahovať niekoľko plodín, skupín plodín a predstavuje podklad pre čerpanie priamych platieb pre jedného alebo viac žiadateľov.

Dielom pôdneho bloku (DPB) sa rozumie spôsobilá poľnohospodárska plocha s viac menej stabilnými prirodzenými alebo umelo vytvorenými hranicami (les, plot, cesta atď.), tvorená jednou kultúrou (orná pôda, trvalý trávny porast, trvalé kultúry a pod.).

Predpokladaný typ hraníc, ktoré majú byť použité pri vykresľovaní dielu sú:

- infraštruktúry (cesty, vodné kanály atď.),
- prírodné limity, ako sú potoky, vinohrady, sady/olivové háje, hranice lesa atď., farmové medze (brázdy, pásy, koľaje) a iné limity medzi typmi krajinnej pokrývky, ktoré sú považované za prevažne stabilné,
- limity medzi parcelami toho istého typu krajinnej pokrývky, ktoré môžu byť považované za trvalé (línie plotov, ohrady živých plotov, atď.),
- jasne viditeľné hranice urbanizovaných plôch (budovy, chodníky, parky, záhrady, ihriská, smetiská),
- prirodzené a umelé vodné plochy,
- iné

Poľnohospodárska plocha, ktorá sa využíva plne alebo prevažne na poľnohospodársku činnosť a je v dobrom poľnohospodárskom stave je spôsobilou poľnohospodárskou plochou. Základným kritériom posudzovania spôsobilosti poľnohospodárskych plôch je spôsob ich využitia. Poľnohospodárska plocha sa považuje za prevažne využívanú na poľnohospodárske účely za predpokladu, že jej využitie nie je nepoľnohospodárskou činnosťou obmedzené viac ako 28 dní v príslušnom kalendárnom roku, z toho v období od 15. mája do 15. septembra nie je obmedzené viac ako 14 dní. Nepoľnohospodárskymi činnosťami môžu byť dočasné podujatia, ako veľtrhy, výstavy, koncerty, tábory, jazdecké podujatia, rôzne stavebné činnosti ako výstavba inžinierskych sietí, kanalizačných sietí a pod., skladovanie materiálov ako drevo, rašelina a pod. Aby bola plocha spôsobilá musí byť akékoľvek poškodenie vegetácie, príp. poľnohospodárskej plochy bezodkladne odstránené. **Hlavným cieľom akejkoľvek poľnohospodárskej plochy musí byť vždy poľnohospodárska činnosť.**

3.1. Definícia kultúr DPB

OP - orná pôda

Orná pôda je definovaná v nariadení EÚ č. 1307/2013, čl. 4 nasledovne:

orná pôda je pôda obrábaná na pestovanie plodín alebo plocha vhodná na pestovanie plodín, alebo ležiaca úhorom vrátane plochy vyňatej z produkcie v súlade s článkami 22, 23 a 24 nariadenia (ES) č. 1257/1999, s článkom 39 nariadenia (ES) č. 1698/2005 a s článkom 28 nariadenia (EÚ) č. 1305/2013 bez ohľadu na to, či ide alebo nejde o pôdu v skleníkoch, alebo pod trvalými alebo mobilnými krytmi.

TTP - trvalý trávny porast

Trvalý trávny porast je definovaný v nariadení EÚ č. 1307/2013, čl. 4 nasledovne:

trvalý trávny porast a trvalé pasienky predstavujú pôdu využívanú na pestovanie tráv alebo iných rastlinných krmív (samovysiatych) alebo pestovaných (siatych), ktorá nebola zahrnutá do systému

striedania plodín v podniku päť alebo viac rokov; môžu sem patriť aj iné druhy ako kry a/alebo stromy, ktoré sa môžu spásať, pod podmienkou, že tráv a iné rastlinné krmivá prevládajú.

CHM - chmeľnica

Chmeľnicou sa rozumie poľnohospodársky obhospodarovaná pôda, na ktorej sa nachádzajú oporné zariadenia pre pestovanie chmeľu a na ktorých sa pestuje chmeľ.

Plocha „vysadená chmeľom“ predstavuje plochu ohraničenú radom spojených vonkajších zábran stĺpov. Ak sú priesady chmeľu na tomto rade, je pridaný ku každej strane tejto plochy dodatočný pás o šírke zodpovedajúcej priemernej šírke záhonov na tomto pozemku. Dodatočný pás nesmie tvoriť súčasť verejnej cesty. Dva výbežky na koncoch riadkov chmeľu, ktoré sú potrebné na ovládanie poľnohospodárskych strojov sú začlenené do plochy, za predpokladu, že dĺžka žiadneho výbežku nepresahuje osem metrov a netvorí časť verejnej cesty.

VIN - vinica

Vinohrady v LPIS možno definovať ako poľnohospodársky obhospodarovanú pôdu, ktorá je súvisle osadená krami vínnej révy a opatrená oporným zariadením, ktoré musí byť nainštalované najneskôr do dvoch rokov od výsadby. Do tejto plochy sa započítava súvisiaci manipulačný priestor.

V zákone č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve v § 2 je uvedené, že:

- b) viničom je rastlina rodu *Vitis* určená na produkciu hrozna alebo na použitie ako množiteľský materiál pre tieto rastliny,
- k) vinicou je druh pozemku s trvalým porastom viniča vrátane neproduktívnych plôch,
- m) vinohradom je obhospodarovaná vinohradnícka plocha vysadená viničom.

SAD - ovocný sad

Podľa usmernenia MPRV SR pre postup Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho v Bratislave pri zabezpečení evidencie plôch ovocných sadov je definícia ovocného sadu nasledovná:

ovocný sad je poľnohospodársky obhospodarovaná pôda so súvislou výsadbou jedného alebo viacerých ovocných druhov s minimálnou hustotou 100 ks životaschopných ovocných stromov na 1 hektár alebo 900 ks životaschopných ovocných krov na 1 hektár. K tejto obhospodarovanej trvalej výsadbe sa pripočíta súvislý manipulačný priestor, ktorý nepresahuje 12 metrov na začiatku a konci riadkov a 8 metrov po stranách pozdĺžne vysadených radov stromov a krov, ak tento priestor netvorí súčasť cesty alebo nepresiahne obvyklú hranicu oplotenia ovocného sadu. Maximálna šírka medziradia podľa ovocných druhov môže byť 12 metrov u ovocných stromov a 5 metrov u ovocných krov. Pri terasovom spôsobe pestovania sa svah započítava do šírky medziradia.

Za ovocné sady sa nepovažujú výsadby podpníkov a množiteľských materiálov ovocných drevín, sú však v evidencii LPIS a v súlade s článkom 4 ods. 1 písm. g) a j) nariadenia (EÚ) č. 1307/2013 spôsobilé na pomoc pre niektoré priame platby.

TP – trvalé plodiny

Nariadenie EÚ č. 1307/2013 definuje trvalé plodiny v čl. 4:

trvalé plodiny sú plodiny pestované mimo osevného postupu okrem trvalého trávneho porastu a trvalých pasienkov, ktoré zaberajú pôdu päť alebo viac rokov a opakovane produkujú úrodu vrátane škôlok a mladín s krátkodobým striedaním

PPF - poľnohospodárska pôda

Poľnohospodárskou pôdou sa rozumie poľnohospodársky obhospodarovaná pôda, ktorú nebolo možné, v priebehu vývoja LPIS, zaradiť do žiadnej z vyššie uvedených poľnohospodárskych kultúr. Ak je možné identifikovať kultúru na základe žiadostí alebo na základe ortofotomapy, je potrebné zmeniť túto kultúru na známu (napr. na OP, TTP, SAD atď.). Kultúra PPF nemá oporu v legislatíve, preto sa DPB s kultúrou PPF nevytvárajú, ale v priebehu aktualizácie LPIS dochádza k ich redukcii. Cieľom je ich eliminácia, či už zmenou kultúry na známu kultúru alebo ich vymazaním.

ZPP - zalesnená poľnohospodárska pôda

Zalesnenou poľnohospodárskou pôdou sa rozumie poľnohospodárska pôda, ktorá bola dva roky pred zalesnením poľnohospodársky obhospodarovaná a evidovaná v LPIS a je momentálne zalesnená s cieľom posilniť ekologickú stabilitu krajiny a prispieť k zlepšeniu stavu životného prostredia a biodiverzity vidieka pri udržateľnej využiteľnosti zdrojov vidieka. Tento druh kultúry sa počas cyklickej aktualizácie neaktualizuje, kultúrne diely s touto kultúrou sú už určené, nie je dovolené meniť na nich kultúru na základe aktuálnej ortofotomapy.

4. Aktualizácia LPIS

LPIS ako súbor referenčných plôch tvoriacich podklad pre podávanie žiadostí pre priame platby je potrebné meniť v súlade s aktuálnym stavom využívania krajiny. Podľa LPIS Guidance je nevyhnutné vykonávať pravidelné prehodnotenie LPIS na základe rôznych podkladov.

Podklady pre aktualizáciu LPIS:

1. kontroly na mieste (KNM)
2. kontroly metódou diaľkového prieskumu Zeme (DPZ)
3. žiadosti o priame platby
4. nová vrstva digitálnych ortofotomáp a satelitných obrazových záznamov
5. plochy zaradené do environmentálno - klimatického opatrenia (poľnohospodárska pôda v záväzkoch PRV)
6. QA (Quality assessment)

4.1. Základné princípy aktualizácie LPIS

LPIS je aktualizovaný podľa skutočného využívania poľnohospodárskych plôch tak, aby bola zachovaná základná definícia DPB, ako polygónu vymedzeného prírodnými alebo umelými hranicami s jednou kultúrou.

4.1.1. Výmera LPIS je zvyšovaná z dôvodu prítomnosti nových spôsobilých plôch.

K tomuto dochádza v prípade, že je zistená obhospodarovaná plocha, ktorá nie je zahrnutá v LPIS, pričom je buď vytvorený nový DPB alebo je rozšírený existujúci DPB o časť, ktorá je v súčasnosti obhospodarovaná.

4.1.2. Výmera LPIS je znižovaná z dôvodu prítomnosti nespôsobilých plôch.

Antropogénne štruktúry, ako sú budovy, chatky, búdky, stajne, spracovateľské zariadenia, priemyselné zariadenia, dopravná infraštruktúra, stĺpy elektrického vedenia a iné stavby, ktoré sú viditeľné a jasne interpretovateľné na ortofotomape alebo sú zamerané v teréne v rámci kontroly na mieste (KNM) alebo zistené pri rýchlej návšteve v teréne (RFV – rapid field visit) sú odstránené z DPB bez ohľadu na ich veľkosť.

Samostatnou kapitolou sú **cesty a chodníky**, ktoré ak majú asfaltový, betónový alebo iný umelý povrch musia byť ako antropogénna štruktúra z DPB vyňaté. Avšak toto pravidlo platí aj pre cesty s nespevneným prírodným povrchom, ak sú využívané aj na iný účel ako je poľnohospodárske využitie. Ide predovšetkým o cesty, ktoré sú súčasťou cestnej siete a sú znázornené na mape cestnej siete, ďalej príjazdové cesty k domom a iným nehnuteľnostiam, spojnice medzi cestami, cesty, ktoré sú využívané na zvážanie dreva, turistické, športové a iné využitie.

Prírodné zarastené a iné nespôsobilé plochy sa odstraňujú z DPB, ak majú výmeru väčšiu ako 100 m². Ide predovšetkým o lesy a ich časti, skupiny stromov, krovinaté porasty, jazierka, rybníky, vodné nádrže, opustené plochy a iné. Z tejto skupiny sú vylúčené plochy, ktoré spadajú do oblastí ekologického záujmu (krajinné prvky). Pri aplikácii tohto pravidla sa rozlišuje, či ide o opustenie, alebo dočasne neudržiavanú plochu.

Odstráneniu nespôsobilej plochy z LPIS predchádza kontrola jej trvania. Z LPIS sa odstraňujú všetky plochy, ktoré neslúžia na poľnohospodárske účely a majú trvanie viac ako 1 rok. Prakticky majú tieto plochy trvanie poväčšine 3 roky, nakoľko sa odstraňujú predovšetkým pri cyklickej aktualizácii LPIS na podklade ortofotomáp, ktorá sa vykonáva každé tri roky. Výnimkou sú stavby, ktoré sa odstraňujú z DPB bez ohľadu na ich trvanie.

Pri aktualizácii LPIS je nutné prihliadať aj k pravidlu **maximálnej hustoty stromov**, ktorá nesmie presiahnuť 100 stromov na hektár. Pri určovaní hustoty stromov treba z plochy vylúčiť spásateľné stromy a stromy, ktoré produkujú krmivo pre zvieratá na trvalých trávnych porastoch. Plocha s takýmito druhmi stromov je spôsobilou plochou. Taktiež plochy s roztrúsenými ovocnými stromami, ktoré produkujú opakovanú úrodu sú plochami spôsobilými. Skupiny stromov, ktoré bránia poľnohospodárskej aktivite (koseniu alebo spásaniu) a majú výmeru väčšiu ako 100 m² sú považované za nespôsobilé, aj keď ich hustota vzhľadom k celkovej výmere je menšia ako 100 stromov na hektár. Výnimkou sú krajinné prvky vymedzované na ornej pôde.

4.1.3. Zlučovanie dielov pôdnych blokov

K zlučovaniu DPB dochádza v prípade rovnakej kultúry zistenej na susediacich DPB alebo v prípade, že prekážka, ktorá tvorila hranicu DPB zanikla.

4.1.4. Rozdeľovanie dielov pôdnych blokov

K rozdeľovaniu DPB dochádza v prípade, že je zistená nespôsobilá plocha prechádzajúca cez celý DPB a jej vyňatím dôjde k rozdeleniu dielu. Druhým dôvodom je zistenie dvoch alebo viacerých kultúr nachádzajúcich sa na DPB. Diel sa rozdelí a určí sa kultúra nového DPB.

4.1.5. Zmena kultúry DPB

Ku zmene kultúry na DPB dochádza pri zistení inej kultúry než je kultúra určená pre daný DPB, pričom sa prihliada ku skutočnému využívaniu a ku kultúre, ktorú udáva žiadateľ v žiadosti. Ku zmene kultúry dochádza tiež na DPB s kultúrou orná pôda, na ktorých je 5 rokov deklarovaná tráva a iné rastlinné krmoviny a úhory. Ku zmene na kultúru TTP dochádza, ak sú uvedeným spôsobom využívané a deklarované 5 rokov bez prerušenia a nespádajú do oblastí ekologického záujmu.

4.1.6 Nespôsobilé plochy

Pri určovaní nespôsobilých plôch je nutné brať do úvahy nielen ich typ, ale aj ich trvanie. Taktiež treba rozlíšiť, či ide o opustenú alebo dočasne neudržiavanú plochu.

4.1.6.1 Plochy dočasne nevyužívané na poľnohospodárske účely

Za plochy dočasne nevyužívané na poľnohospodárske účely považujeme plochy, ktoré majú trvanie kratšie ako 1 rok, napr. stohy slamy, poľné hnojiská, skládky dreva, plochy zarastené burinou atď. Tieto plochy sa z plochy DPB nevynímajú.

4.1.6.2. Plochy trvalo nevyužívané na poľnohospodárske účely

Ide o plochy, ktoré sa nachádzajú na zemskom povrchu dlhšie ako 1 rok. Tieto plochy sa z plochy DPB vynímajú – nie sú predmetom evidencie v registri pôdy LPIS. Plocha nevyužívaná pre poľnohospodárske účely tvorí prirodzenú hranicu KD.

Z plochy KD je nevyhnutné vynímať nasledovné plochy nevyužívané pre poľnohospodárske účely:

1. Plochy trvalo nevyužívané na poľnohospodárske účely plniace mimoprodukčnú funkciu, pričom ich šírka presahuje 4 metre a zároveň ich výmera presahuje 100 m² a nie sú evidované ako krajinný prvok. Kritérium šírky 4 metrov sa uplatňuje spravidla u líniových objektov napr. medze. Plochy spĺňajúce vyššie uvedené kritériá (šírka do 4 metrov a výmera do 100 m²) sa považujú za súčasť KD a je možné na ne poskytovať dotácie.

V prípade, že sa jedná o krajinný prvok podľa stanovených definícií a parametrov, tak je tento prvok zakreslený vo vrstve krajinných prvkov a je automaticky súčasťou plochy a výmery KD.

Pri posudzovaní plôch plniacich mimoprodukčné funkcie (predovšetkým pod samostatne rastúcimi drevinami a skupinami drevín) sa vždy posudzuje, či je plocha pod drevinami

poľnohospodársky obhospodarovaná v súlade so zaradením do druhu poľnohospodárskej kultúry. Napr. u druhu poľnohospodárskej kultúry trvalý trávny porast sa posudzuje, či je trávny porast spásaný, alebo kosený; u druhu poľnohospodárskej kultúry orná pôda sa posudzuje, či sa na ploche pestujú poľnohospodárske plodiny v pravidelnom slede, prípadne sa pestujú plodiny pod skleníkami, alebo pod iným pevným alebo prenosným krytom.

2. Plochy, kde hustota drevín prekračuje hustotu 100 drevín na hektár, pokiaľ sa nejedná o prvok evidovaný ako krajinný prvok – teda je zakreslený vo vrstve krajinných prvkov a pokiaľ sa nejedná o spásateľné stromy a stromy, ktoré produkujú krmivo pre zvieratá na trvalých trávnych porastoch. Nepatria sem ani plochy s roztrúsenými ovocnými stromami, ktoré opakovane produkujú úrodu.
3. plochy nevyužívané na účely poľnohospodárskeho obhospodarovania trvalého charakteru, predovšetkým stavby, cesty, zrúcaniny, dvory a pod., bez ohľadu na ich výmeru.

Do obhospodarovanej plochy KD je možné započítať iba dočasné poľné cesty (nemajú celoročné trvanie), ktoré slúžia napr. pre prístup zvierat na pastviny, pre sezónny prístup mechanizmov na DPB. Všetky trvalé komunikácie aj nespevnené bez ohľadu na ich šírku sú predmetom vyňatia.

4. Vodné toky
5. Golfové ihriská, futbalové ihriská, jazdecké areály a iné, nie je možné považovať za poľnohospodársky obhospodarovanú plochu a preto sa neevidujú v LPIS.
6. Stále letiská (vrátane zatrávnených športových letísk) a ich príslušné trávnaté plochy, ktoré slúžia prevažne leteckej prevádzke. Plochami, ktoré slúžia prevažne leteckej prevádzke sa rozumejú predovšetkým:
 - akékoľvek manipulačné plochy, plochy pod stavbami, ktoré sa nachádzajú vnútri obvodu (areálu letiska),
 - akékoľvek plochy, na ktorých špeciálny predpis stanovuje špeciálnu úpravu, napr. maximálnu výšku trávneho porastu. Ide predovšetkým o ochranné pásma v okolí vzletovej a pristávacej dráhy alebo trávnaté pojazdné dráhy,
 - trávnaté vzletové a pristávacie plochy,
 - trávnaté plochy pre prejazd a parkovanie lietadiel alebo letiskovej techniky atď.
7. Motokrosovú dráhu
8. Športové strelnice
9. Záhrady pre rekreačné a podobné účely sa neevidujú v LPIS. Patria sem predovšetkým okrasné záhrady, parky a okrasné trávniky.
10. Rodinné/chalupárske záhrady (plochy čiastočne alebo úplne využívané pre rekreačné účely).

Znakom takéhoto využitia je predovšetkým špecifické ošetrovanie daného pozemku, neodpovedajúce obvyklému charakteru poľnohospodárskeho využitia (napr. časté kosenie, udržiavanie veľmi nízkeho porastu, existencia okrasných rastlín), prípadne trvalé alebo prechodné umiestnenie rekreačných objektov (napr. altánky, bazény, stany, krby, ohniská, lavičky).

11. Solárne elektrárne neslúžia primárne poľnohospodárskej činnosti, preto nie sú spôsobilé pre poskytnutie platieb a nesmú byť v LPIS.

Príklad solárnych panelov viditeľných na ortofotomape

4.1.6.3. Špeciálne prípady, ktoré je možné evidovať v LPIS

1. Skleníky – pokiaľ sa nachádzajú na poľnohospodárskej pôde a slúžia k pestovaniu rastlín, tak sa zaraďujú do druhu poľnohospodárskej kultúry orná pôda.
2. Poľné letiská – rozumieme nimi plochy, ktoré slúžia príležitostne k štartovaniu lietadiel vykonávajúcim agrotechnické výkony (ochrana rastlín, hnojenie) na pozemkoch užívateľov. Poľné letiská môžu byť evidované v evidencii pôdy, ak nejde o spevnené manipulačné plochy alebo ak nie je na týchto plochách narušené riadne poľnohospodárske využívanie pôdy.

4.2. Aktualizácia LPIS na základe kontroly na mieste

Jedná sa o zapracovanie zmien zistených počas kampane kontrolami priamo na mieste vykonanými pracovníkmi PPA, resp. externými subjektmi poverenými kontrolami na mieste.

Sekcia kontroly PPA poskytne NPPC - VÚPOP výsledky kontrol na mieste (merania vykonané GPS) vo formáte shp a sprievodný formulár vo formáte xlsx. Výsledky kontrol na mieste obsahujú výmery v ha na dve desatinné miesta. Aktualizáciu je možné vykonať podľa potreby pre prebiehajúcu kampaň alebo pre nasledovnú kampaň podávania žiadostí v zmysle dokumentu.

Aktualizáciu registra je možné vykonať ak sa zistia nasledujúce skutočnosti.

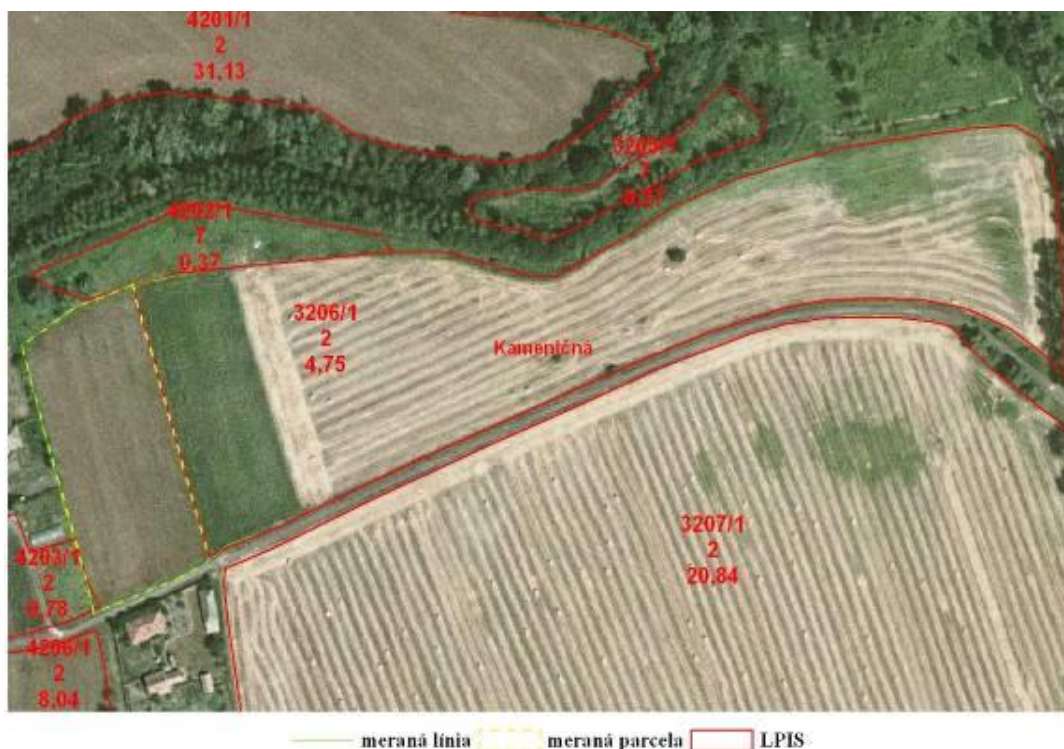
4.2.1 Plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou sa nachádza v celej výmere mimo LPIS a je podľa aktuálneho stavu poľnohospodársky využívaná

 LPIS

Ak NPPC - VÚPOP pri spracovaní merania z kontroly na mieste zistí, že plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou sa nachádza v celej výmere mimo LPIS a podľa aktuálneho stavu je poľnohospodársky využívaná, vykoná aktualizáciu LPIS pre aktuálnu kampaň.

4.2.2. Plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou sa nachádza v časti výmery mimo LPIS a je podľa aktuálneho stavu poľnohospodársky využívaná

Ak NPPC - VÚPOP pri spracovaní merania z kontroly na mieste zistí, že plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou je v časti výmery mimo LPIS a podľa aktuálneho stavu je poľnohospodársky využívaná, vykoná aktualizáciu LPIS pre aktuálnu kampaň.

4.2.3. Zistená plocha sa nachádza v časti iného KD

Ak NPPC - VÚPOP pri spracovaní merania z kontroly na mieste zistí, že plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou presahuje v časti výmery do iného dielu, zistí výmeru daného prekryvu. Ak je prekryv menší ako 0,01 ha, aktualizáciu nevykoná. Ak je prekryv väčší ako 0,01 ha, operátor spracovania KNM kontaktuje PPA a na základe vyjadrenia PPA pristúpi alebo nepristúpi k aktualizácii. Aktualizáciu kontrolovaného dielu vykoná do aktuálnej kampane.

4.2.4. Zlúčenie dielov poľnohospodársky využívanej pôdy z dôvodu zhodnej kultúry

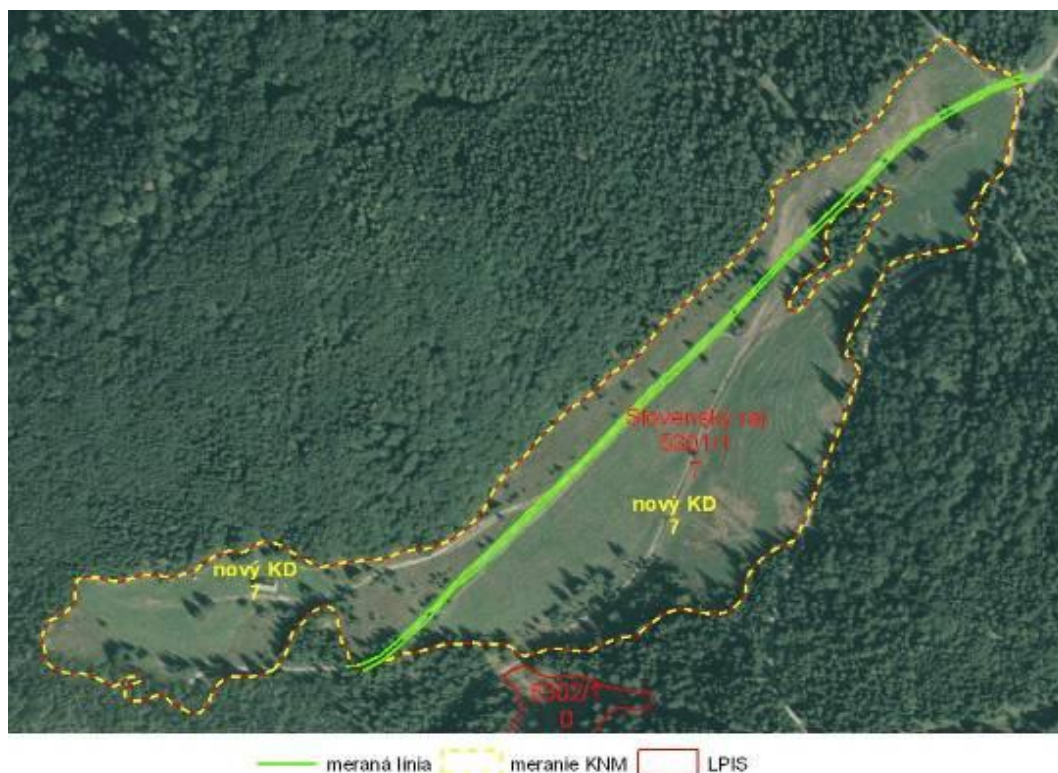
Ak NPPC - VÚPOP pri spracovaní merania z kontroly na mieste zistí, že kultúra susedných DPB je zhodná, vykoná aktualizáciu LPIS do budúcej kampane podávania žiadostí, pokiaľ PPA nepožiada o zlúčenie takýchto dielov do aktuálnej kampane. Pokiaľ PPA požiada o zlúčenie takýchto dielov do aktuálnej kampane NPPC – VÚPOP túto zmenu vykoná v prípade, že na jednom z dielov nie je pre aktuálny rok evidovaná deklarácia alebo je na diele iba jedna deklarácia, a to deklarácia kontrolovaného subjektu. Ak je na diele evidovaných viac deklarácií od rôznych subjektov, upozorní na túto skutočnosť PPA a vykoná aktualizáciu do aktuálnej kampane až po súhlasnom stanovisku zo strany PPA.

4.2.5. Rozdelenie dielov poľnohospodársky využívannej pôdy z dôvodu rozdielnej kultúry

Ak NPPC - VÚPOP pri spracovaní merania z kontroly na mieste zistí (napr. z xls tabuľky z kontroly na mieste), že v rámci jedného dielu sa nachádza viacero kultúr, vykoná aktualizáciu LPIS - **rozdelenie pôvodného dielu na nové DPB podľa využitia plochy/kultúry** (OP, TTP, TP,...) pre budúcu kampaň podávania žiadostí. Ak je to potrebné, tak aktualizáciu hraníc DPB vykoná podľa merania do aktuálnej kampane a zabezpečí rozdelenie dielov do budúcej kampane.

4.2.6. Vyňatie časti kultúrneho dielu na základe zistenia neoprávnených prvkov

Ak NPPC - VÚPOP pri spracovaní kontroly na mieste zistí, že na ploche poľnohospodárskej pôdy zistenej kontrolou bolo meraním urobené trvalé vyňatie, ktoré má za následok rozdelenie existujúceho kultúrneho dielu a vznik nového dielu, vykoná aktualizáciu LPIS pre aktuálnu kampaň. Každé vyňatie, z ktorého NPPC - VÚPOP zistí neoprávnené prvky samostatne väčšie ako 0,01 ha (obmedzenie výmery sa netýka stavieb), sa vykoná v LPIS počas spracovania merania do aktuálnej kampane.

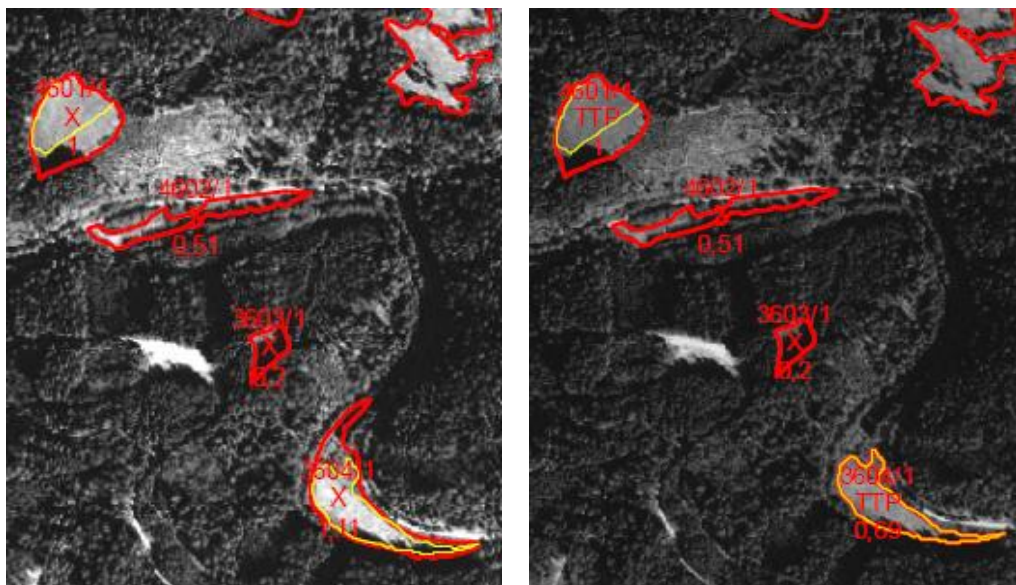
4.2.7. Zníženie výmery dielu LPIS na základe zmeny využívania dielu z poľnohospodárskej pôdy na iné

Ak NPPC - VÚPOP pri spracovaní merania z kontroly na mieste zistí neoprávnené prvky, alebo že na ploche poľnohospodárskej pôdy zistenej kontrolou došlo k zmene využívania poľnohospodárskej pôdy na iné ako poľnohospodárske účely, alebo meraním z KNM bolo urobené trvalé vyňatie časti plochy, NPPC - VÚPOP vykoná aktualizáciu LPIS v závislosti od výsledkov spracovania KNM.

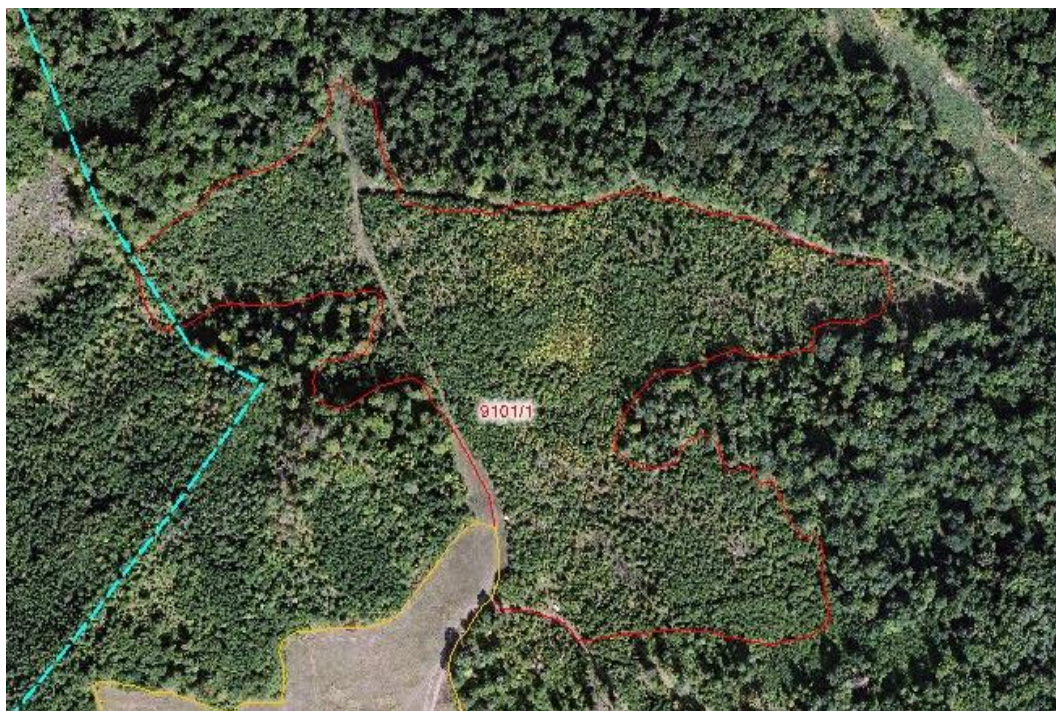
Každé vyňatie (trvalé alebo také, z ktorého NPPC - VÚPOP zistí neoprávnené prvky) samostatne väčšie ako 0,01 ha (obmedzenie výmery sa netýka stavieb) sa vykoná v LPIS pred spracovaním merania do aktuálnej kampane.

4.2.8. Aktualizácia kultúry poľnohospodársky využívanej pôdy

Ak NPPC - VÚPOP pri spracovaní merania z kontroly na mieste zistí, že v rámci jedného DPB bola pri KNM zistená odlišná kultúra od kultúry vedenej v LPIS, vykoná aktualizáciu LPIS pre aktuálnu kampaň, a to zmenou kultúry DPB. Ak NPPC – VÚPOP pri spracovaní merania z kontroly na mieste zistí, že v rámci jedného DPB bolo zistených viacero kultúr vykoná aktualizáciu LPIS do budúcej kampane podávania žiadostí, a to rozdelením DPB na základe kultúry.

4.2.9. Vyradenie dielov pôdných blokov z LPIS na základe podnetu z KNM

NPPC - VÚPOP na základe podnetu z kontroly na mieste v prípade zistenia, že na ploche v rámci jedného celého kultúrneho dielu nie je možné poľnohospodárske využitie (zarastená plocha, zastavaná plocha ...) vykoná **aktualizáciu LPIS vyradením DPB z LPIS** pre aktuálnu kampaň podávania žiadostí. NPPC – VÚPOP vedie zoznam vyradených dielov.

Maximálna hustota rozptýlených stromov na TTP je stanovená na 100 stromov na ha. Ak sa zistí počas KNM vyššia hustota, tak sa vykoná aktualizácia LPIS vyradením DPB z LPIS.

V prípade, ak pri KNM budú nájdené DPB, ktoré sa javia na vyradenie z LPIS a tieto DPB nie sú predmetom merania kontroly na mieste, PPA vytvorí „zoznam DPB na preskúmanie“ a „zoznam DPB na vyradenie“, ktoré bude posilať na NPPC – VÚPOP. Po preskúmaní dielov v uvedených zoznamoch NPPC - VÚPOP vykoná aktualizáciu LPIS pre aktuálnu kampaň.

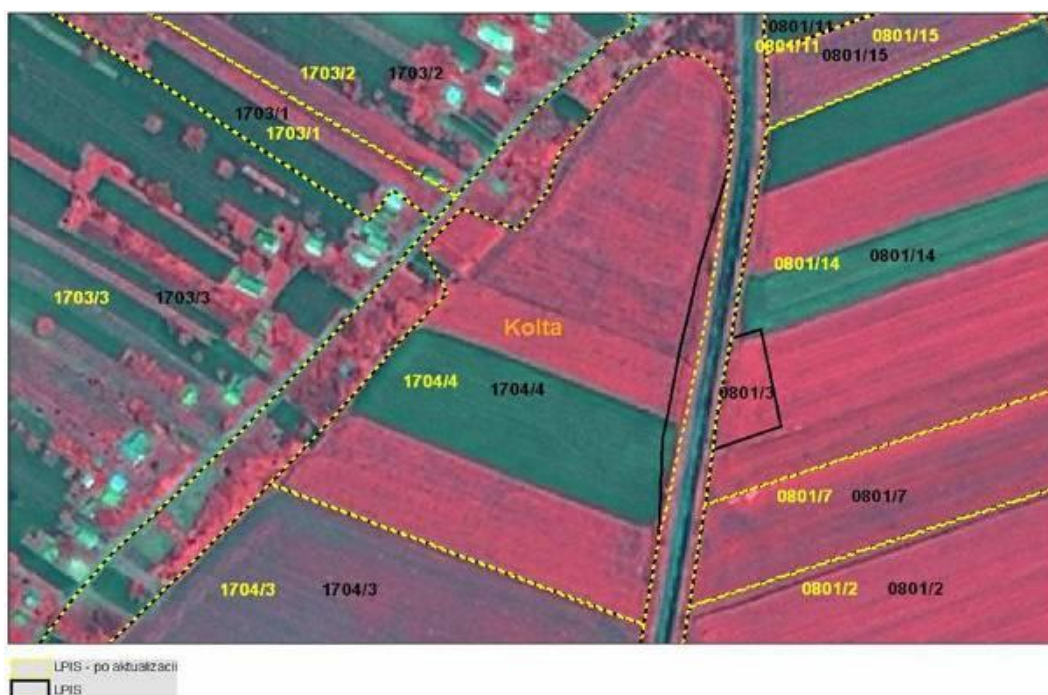
4.2.10. Aktualizácia celého dielu LPIS

Ak NPPC – VÚPOP pri spracovaní merania z kontroly na mieste zistí, že meranie nepokrýva celý diel, ale iba jeho časť, NPPC – VÚPOP vykoná aktualizáciu meranej časti do aktuálnej kampane ihneď. Zvyšnú časť dielu, ktorá nebola predmetom merania, aktualizuje podľa najnovších ortofotomáp do najbližšieho exportu LPIS do IACS v súlade s metodikou a pokynmi pre cyklickú aktualizáciu LPIS.

4.3. Aktualizácia LPIS na základe kontroly metódou diaľkového prieskumu Zeme

Jedná sa o zapracovanie zmien zistených počas kontroly oprávnenosti poberania podpôr na plochu metódou diaľkového prieskumu Zeme (DPZ). DPZ vykonáva NPPC - VÚPOP ako delegovanú činnosť pre PPA. Aktualizáciu LPIS podľa zistení kontroly DPZ možno vykonať v nižšie uvedených prípadoch.

4.3.1. Plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou DPZ sa nachádza v časti výmery mimo LPIS a je podľa aktuálneho stavu poľnohospodársky využívaná

Ak NPPC - VÚPOP pri vykonaní kontroly DPZ zistí, že plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou DPZ sa nachádza v časti výmery mimo LPIS a je podľa aktuálneho stavu poľnohospodársky využívaná vykoná aktualizáciu registra pre aktuálnu kampaň.

4.3.2. Plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou DPZ sa nachádza v časti výmery v susednom diele

Ak NPPC - VÚPOP pri vykonaní kontroly DPZ zistí, že plocha poľnohospodárskej pôdy zistená kontrolou DPZ sa nachádza v časti výmery v susednom diele a zároveň si túto plochu žiadateľ nedeklaroval v diele, do ktorého nameraná plocha presahuje, vykoná aktualizáciu registra pre nasledujúcu kampaň.

4.3.3. Zistenie neoprávnených prvkov v LPIS počas kontroly DPZ

Ak NPPC - VÚPOP pri kontrole DPZ zistí neoprávnené prvky vo výmere viac ako 0,01 ha, NPPC - VÚPOP vykoná aktualizáciu LPIS.

Každé vyňatie neoprávnených prvkov samostatne väčšie ako 0,01 ha sa vykoná v LPIS do aktuálnej kampane v súlade s metodikou a pokynmi pre cyklickú aktualizáciu LPIS. Obmedzenie výmery neplatí pre stavby a iné spevnené plochy. Tie sú považované za nespôsobilé bez ohľadu na výmeru.

4.3.4. Aktualizácia kultúry poľnohospodársky využíanej pôdy

Ak NPPC - VÚPOP pri kontrole DPZ zistí, že na celom DPB bola deklarovaná a zistená odlišná kultúra od kultúry vedenej v LPIS, zmení sa kultúra DPB do aktuálnej kampane podávania žiadostí. Ak NPPC - VÚPOP pri kontrole DPZ zistí deklarovanú a zistenú (interpretovanú) kultúru odlišnú od kultúry určenej na DPB na jeho časti, DPB sa rozdelí podľa interpretovanej hranice na nové DPB s aktuálnym využitím. V tomto zmysle NPPC – VÚPOP vykoná aktualizáciu registra pre nasledovnú kampaň.

4.4. Aktualizácia LPIS na základe žiadostí o priame platby

Jedná sa o zapracovanie zmien zistených z Geopriestorovej žiadosti o podporu (GSAA), na ktorých sú zaznamenané aktuálne údaje o kultúre a priebehu jej hraníc. Tieto informácie umožňujú meniť kultúru DPB, prekresľovať hranice DPB, zlučovať a rozdeľovať DPB na základe skutočného využívania poľnohospodárskej plochy.

4.4.1. Zmena kultúry dielu na základe žiadosti

4.4.1.1. Zmena kultúry pri cyklickej aktualizácii LPIS

Pri aktualizácii LPIS dochádza aj k zmene kultúry DPB, pokiaľ je to potrebné. Ak sa pri aktualizácii LPIS zistí rozpor medzi kultúrou DPB a deklarovanou kultúrou, tak sa zisťuje skutočné využívanie pôdy, a to interpretáciou ortofotomapy alebo satelitnej scény, pričom deklarovaná kultúra, zvlášť keď je jej trvanie dlhodobé, napomáha k jeho určeniu. Pokiaľ je možné týmto spôsobom určiť kultúru na celej výmere DPB, kultúra DPB sa zmení v aktuálnej kampani.

Po novom určení kultúry môže dôjsť k stavu, že sa vedľa seba nachádzajú DPB s rovnakou kultúrou. V takom prípade sa DPB zlúčia a odstránia sa tým umelo vytvorené hranice v LPIS. DPB sa zlučujú do nasledujúcej kampane podávania žiadostí.

Rovnako môže dôjsť aj k rozdeleniu dielu na základe deklarovanej kultúry, ak je možné ju interpretovať aj na ortofotomape alebo satelitnej scéne. DPB sa na základe kultúry rozdeľujú do nasledujúcej kampane podávania žiadostí.

4.4.1.2. Trávy a úhor na ornej pôde

DPB s deklarovanými **trávami na ornej pôde** po dobu 5 rokov bez prerušenia budú mať v šiestom roku využitie zmenené na TTP.

Z definície TTP sú vylúčené plochy vyňaté z produkcie v rámci záväzkov PRV – zatrávnenie ornej pôdy. Pokiaľ poľnohospodár dodržiava záväzok v rámci agroenvironmentálno - klimatických opatrení alebo bude dodržiavať záväzok v rámci AECS vo forme konverzie ornej pôdy na trávny porast počas trvania záväzku, na konci tohto obdobia nedôjde k automatickej preklasifikácii plochy na TTP. Treba však vziať do úvahy, ako dlho bol trávny porast prítomný pred začatím záväzku. Po skončení záväzku

zostáva plocha ornou pôdou, pričom v roku nasledujúcom koniec záväzku začína plynúť obdobie trvania prítomnosti trávneho porastu na ploche.

DPB s deklarovaným **úhorom na ornej pôde** po dobu 5 rokov budú mať využitie zmenené na TTP (s výnimkou, ak je úhor súčasne deklarovaný ako EFA, v tomto prípade ostáva kultúra orná pôda aj po piatich rokoch).

Napr. pokiaľ bola plocha klasifikovaná ako trávny porast počas 2 rokov pred začatím záväzku, po skončení záväzku sa takáto plocha po 3 ďalších rokoch preklasifikuje na TTP. Podobný princíp sa aplikuje aj na pôdu ležiacu úhorom nahlásenú na účely EFA. V tejto súvislosti treba mať na pamäti, že žiadateľ sa môže rozhodnúť zmeniť každý rok umiestnenie svojej EFA (a teda aj pôdy ležiacej úhorom), pričom plocha v rámci záväzku musí zostať v takomto stave počas najmenej 5 rokov.

4.4.2. Rozšírenie LPIS

Žiadatelia si pri podávaní žiadostí o priame platby v GSAA môžu podať žiadosť aj o rozšírenie LPIS. NPPC – VÚPOP preverí možnosť rozšírenia LPIS na podklade dostupných ortofotomáp a satelitných scén. Pokiaľ je možné pri fotointerpretácii identifikovať tieto plochy ako spôsobilé a určiť požadovanú kultúru, NPPC – VÚPOP vykoná aktualizáciu LPIS do aktuálnej kampane. Rozšírenie LPIS sa vykoná buď zväčšením výmery existujúceho DPB alebo vytvorením nového DPB. V opačnom prípade aktualizáciu zamietne. NPPC – VÚPOP si vedie zoznam týchto dielov. Následne zoznam postúpi PPA, ktorá overí výmeru a spôsobilosť plôch pri KNM.

4.5. Cyklická aktualizácia z novej vrstvy digitálnych ortofotomáp a satelitných obrazových záznamov

Cyklická aktualizácia prebieha v trojročných cykloch, každý rok na približne jednej tretine územia SR. Podkladom sú ortofotomapy nasnímané vo vegetačnom období. Informácie z ortofotomáp sú doplnené informáciami zo satelitných obrazových záznamov (satelitných scén), ktoré sú dodávané každoročne pre vybrané územia za účelom kontroly metódou DPZ a QA (Quality assessment).

Aktualizácia LPIS predstavuje zapracovanie zmien využívania poľnohospodárskej pôdy zistených z novej vrstvy ortofotomáp a satelitných scén. Jedná sa najmä o:

1. vyňatie plôch, ktoré už nie sú poľnohospodárskou pôdou,
2. aktuálnu úpravu hraníc dielov a rozšírenie LPIS,
3. členenie dielov podľa aktuálnej kultúry.

4.5.1. Etapy cyklickej aktualizácie

Prvou etapou cyklickej aktualizácie je rýchla aktualizácia s cieľom odstrániť z LPIS predovšetkým antropogénne štruktúry, čiže domy, cesty a iné štruktúry, ktoré nie sú poľnohospodárskou pôdou a nie je možné ich ani ľahkým spôsobom rekultivovať. Vyberajú sa taktiež veľké zanedbané, zarastené plochy. Takto upravený LPIS je pripravený na štart kampane, čiže k 15. 3.

Druhou etapou je aktualizácia do prebiehajúcej kampane, v rámci ktorej sa vynímajú plochy, ktoré nie sú poľnohospodárskou pôdou a upravujú sa hranice DPB na aktuálny stav, s výnimkou zmien, ktoré nepredstavujú riziko z hľadiska vyplácania priamych platieb a narúšajú priebeh podávania žiadostí a vyplácania priamych platieb. Takouto zmenou je napr. zlučovanie a rozdeľovanie DPB na základe zistených kultúr, prekresľovanie hraníc DPB podľa aktuálneho využívania na úkor iného DPB.

Pri aktualizácii LPIS do aktuálnej kampane sa uplatňuje pravidlo „1x a dost“. Toto pravidlo hovorí o tom, že ak je operátor cyklickej aktualizácie nútený začať s aktualizáciou dielu do aktuálnej kampane (napr. z dôvodu prítomnosti nespôsobilých plôch), musí tento diel zaktualizovať do najbližšieho exportu LPIS do IACS celý tak, aby bol v súlade s pravidlami LPIS. Toto pravidlo je možné obísť iba vo výnimočných a závažných prípadoch, napr. pri overení skutočnej situácie pri RFV alebo pri identifikovaní závažných nespôsobilých plôch v rámci QC.

Treťou etapou je aktualizácia do budúcoročnej kampane. Zmeny na DPB, ktoré kvôli obmedzeniam nemohli byť vykonané do prebiehajúcej kampane, sú vykonané do kampane budúcej.

4.5.2. Vyňatie plôch, ktoré už nie sú poľnohospodárskou pôdou

V prípade zistenia nespôsobilých plôch vo výmere väčšej ako 100 m² (akákoľvek zmena poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodársku, prípady trvalého zarastenia, zanedbania a neobhospodarovania, s výnimkou krajinných prvkov) sa vykoná aktualizácia do aktuálnej kampane. Obmedzenie výmery vyňatia sa netýka stavieb. Stavby sa odstraňujú z LPIS bez ohľadu na výmeru.

Pri vynímaní plôch, ktoré už nie sú poľnohospodárskou pôdou môžu na DPB nastať nasledujúce situácie.

4.5.2.1. Zníženie výmery DPB

K zníženiu výmery DPB dochádza pri vynímaní nespôsobilých plôch o výmere väčšej ako 100 m². NPPC – VÚPOP vykoná aktualizáciu do aktuálnej kampane.

4.5.2.2. Rozdelenie DPB

K rozdeleniu DPB dochádza pri vynímaní nespôsobilých plôch o výmere väčšej ako 100 m², ktoré pretínajú celú dĺžku alebo šírku DPB. Deje sa to predovšetkým pri vynímaní spevnených ciest, pri vynímaní nespevnených ciest, ktoré majú trvanie viac ako jeden rok alebo pri vynímaní iných nespôsobilých plôch, ktoré majú trvanie viac ako jeden rok. NPPC – VÚPOP vykoná aktualizáciu do aktuálnej kampane, pričom si vedie zoznam takýchto DPB.

4.5.2.3. Zaniknutie DPB

V prípade, že je celá výmera DPB nespôsobilá, dochádza k zaniknutiu DPB z dôvodu jeho nespôsobilosti. NPPC – VÚPOP vykoná aktualizáciu do aktuálnej kampane, pričom si vedie zoznam takto zaniknutých DPB.

Príklad zastavania poľnohospodárskej pôdy

pôvodná ortofotomapa

nová ortofotomapa

4.5.3. Aktuálna úprava hraníc dielov a rozšírenie LPIS

Pri tejto skupine aktualizácií môže dôjsť k nasledujúcim zmenám DPB.

4.5.3.1. Zväčšenie výmery DPB

K zväčšeniu výmery DPB dochádza pri interpretácii skutočného využívania poľnohospodárskej pôdy v prípade, že plocha pôvodne neobhospodarovaná je v súčasnosti obhospodarovaná rovnakým spôsobom ako s ňou susediaci DPB. Napr. sa môže jednať o prípady vyčistenia od náletových drevín, odstránenia dlhoročnej buriny, vysušenia podmáčanej pôdy, zorania pôdy, ... V týchto prípadoch NPPC – VÚPOP vykoná aktualizáciu do aktuálnej kampane. Pokiaľ dôjde k rozšíreniu DPB po hranicu susedného DPB, na ktorom je zjavný rovnaký spôsob obhospodarovania, NPPC – VÚPOP vykoná aktualizáciu LPIS zlúčením týchto dielov do budúcej kampane podávania žiadostí. Zlúčeným dielom bude priradený existujúci kód s nižším číselným označením. V prípade zlučovania DPB, na ktorom je deklarácia a DPB bez deklarácie sa kvôli kontinuite odporúča zachovať kód dielu s deklaráciou. NPPC – VÚPOP si vedie evidenciu dielov zaniknutých zlúčením do iného dielu.

Príklad rozšírenia hranice spôsobilej pôdy

pôvodná ortofotomapa

nová ortofotomapa

4.5.3.2. Vytvorenie nového DPB

Pri fotointerpretácii poľnohospodárskych plôch v rámci cyklickej aktualizácie je možné nájsť aj nové obhospodarované plochy, ktoré sa nachádzajú mimo LPIS. Pokiaľ je možné na takýchto plochách určiť kultúru, NPPC – VÚPOP vykoná aktualizáciu do aktuálnej kampane a rozšíri LPIS. Výnimkou sú plochy v zalesnených oblastiach a intravilánoch.

4.5.3.3. Zmena hraníc DPB z dôvodu chybnjej interpretácie

Počas digitalizácie hraníc na podklade digitálnych ortofotomáp z predchádzajúcich cyklov aktualizácie sa vyskytla nie vždy celkom presná fotointerpretácia spôsobená objektívnymi dôvodmi (oblačnosť, tieň, nevyhovujúci uhol snímania, zo snímky sa nedala jasne identifikovať poľnohospodárska pôda...) a subjektívnymi dôvodmi (nepresná fotointerpretácia, chybná digitalizácia, nekorektná verifikácia farmárom). Úlohou aktualizácie je minimalizovať uvedené prípady. NPPC – VÚPOP vykoná v týchto prípadoch aktualizáciu celého DPB (pokiaľ sa na DPB nevyskytuje iný prípad nespôsobilej plochy, ktorú je potrebné odstrániť do aktuálnej kampane) do budúcej kampane podávania žiadostí, pričom prihliada na pravidlo 2% tolerancie (viď kapitolu 4.5.7.)

4.5.4. Členenie dielov podľa aktuálnej kultúry

V tomto procese dochádza k identifikácii využitia pozemku. Vinohrady, resp. ovocné sady je možné identifikovať podľa štruktúry výsadby, ornú pôdu podľa niektorých znakov spracovania pôdy, ak sú viditeľné a podobne i TTP atď. Na základe skutočného využitia pôdy môžu byť diely zlúčené, rozdelené, prípadne môže byť korigovaná hranica. V prípade zlúčenia dvoch, resp. viacerých kultúrnych dielov sa zachová kultúrny diel s najnižším poradovým číslom.

Pri tejto skupine aktualizácií môžu nastať nasledovné situácie:

1. rozdelenie dielu
2. zlúčenie dielov
3. prekreslenie hraníc na úkor iného dielu

4.5.4.1 Rozdelenie dielu

Ak NPPC – VÚPOP zistí v rámci jedného DPB prítomnosť viacerých kultúr, vykoná aktualizáciu dielu rozdelením podľa kultúry do budúcej kampane podávania žiadostí. NPPC – VÚPOP si vedie evidenciu takýchto dielov. Pri rozdelení ostáva pôvodný kód DPB väčšej časti dielu. V prípade, že sa diel rozdelí na deklarovanú a nedeklarovanú časť, odporúča sa zachovať pôvodný kód dielu na časti, ktorá je deklarovaná.

4.5.4.2. Zlúčenie dielov

Ak NPPC – VÚPOP zistí, že susediace DPB majú rovnakú kultúru a neexistuje medzi nimi žiadna hranica, vykoná aktualizáciu dielu zlúčením na základe kultúry do budúcej kampane podávania žiadostí. NPPC – VÚPOP si vedie evidenciu takto zaniknutých dielov. Zlúčeným dielom bude priradený existujúci kód s nižším číselným označením. V prípade zlučovania DPB, na ktorom je deklarácia a DPB bez deklarácie sa kvôli kontinuite odporúča zachovať kód dielu s deklaráciou.

4.5.4.3. Prekreslenie hraníc na úkor iného dielu

Ak NPPC – VÚPOP zistí, že skutočné využívanie pôdy zasahuje do vedľajšieho dielu, na ktorom eviduje inú kultúru než je kultúra predmetného dielu, vykoná aktualizáciu LPIS do nasledujúcej kampane podávania žiadostí, pričom dôjde k zväčšeniu výmery jedného dielu a zmenšeniu výmery druhého dielu podľa skutočného využívania. NPPC – VÚPOP sa uistí, že ide o dlhodobý spôsob využívania porovnaním stavu so staršími ortofotomapami.

4.5.5. Overovanie aktuálneho stavu využívania pôdy

V prípade akýchkoľvek nejasností (pochybností) pri vykonávaní aktualizácie LPIS – cyklickou aktualizáciou z novej vrstvy digitálnych ortofotomáp a satelitných obrazových záznamov je potrebné overiť, či je konkrétny diel predmetom podania žiadosti. Ak DPB je predmetom podania žiadosti, tak sa nejasnosť overí pri RFV (rýchla návšteva v teréne). Ak DPB nie je predmetom podania žiadosti, môže byť vyradený z LPIS.

Metódu RFV je možné využiť pri akýchkoľvek pochybnostiach pri fotointerpretácii. Aktuálny stav využívania je však prednostne overovaný na satelitnom obrazovom zázname zo satelitu Sentinel. Nové záznamy zo satelitu Sentinel sú k dispozícii každých 10 dní. Vzhľadom na rozlíšenie týchto záznamov sa na nich overuje predovšetkým prítomnosť zárastov, ciest, a zastavaných území. Skutočné využívanie – kultúru, je potrebné overiť pri RFV.

Na overenie využívania pôdy slúžia aj rôzne externé vrstvy, napr. vrstva od Slovenskej správy ciest a katastra nehnuteľností. Vrstva od Slovenskej správy ciest slúži napr. na overenie, či je nespevnená cesta súčasťou cestnej siete. Kataster nehnuteľností napomáha napr. pri určovaní, či plocha slúži primárne na poľnohospodársku činnosť.

Pri aktualizácii LPIS sú používané aj iné verejne dostupné registre, portály, mapy, ktoré môžu pomôcť pri identifikovaní skutočného využívania DPB.

4.5.6. Aktualizácia LPIS na plochách zaradených do Agroenvironmentálno-klimatického opatrenia

Oproti minulým rokom došlo k výraznej zmene v prístupe k aktualizácii dielov zaradených do agroenvironmentálno-klimatického opatrenia (ďalej iba AE). Na takýchto dieloch neplatia obmedzenia, ktoré platili. Vo všeobecnosti boli dané tým, že v AE sa nemala zbytočne meniť výmera a diel nemal zaniknúť. Pre diely v AE platia rovnaké podmienky ako pre iné diely. Aktualizácia sa vykonáva v odôvodnených prípadoch neobhospodarovaných plôch a diely môžu byť zlúčené a rozdelené, ak na to existuje objektívny dôvod v zmysle postupov aktualizácie LPIS. K tejto zmene došlo z dôvodu zmeny evidencie plôch na PPA, kedy plocha, ktorá je v AE nie je viazaná na kultúrny diel.

4.5.7. Uplatnenie 2 % tolerancie

Z dôvodu nezaťažovať poľnohospodárov a systémy LPIS a IACS neustálymi drobnými zmenami výmer využívanej poľnohospodárskej pôdy, umožňuje príslušná legislatíva EÚ uplatnenie 2 % tolerancie.

Táto tolerancia súvisí najmä s drobnými zmenami výmer poľnohospodárskej pôdy v rámci referenčnej parcely spôsobenými situáciou na ortofotomapách, ako sú tieň, uhol snímania, ďalej spôsobom obrábania vyplývajúcim, či už z vlhkostných pomerov pôdy alebo z náhodnosti zaorania, drobnými zmenami spôsobenými nesprávnou interpretáciou v minulosti atď. Jedná sa o zmeny, ktoré nemajú trvalý charakter. Cieľom 2% tolerancie je udržať referenčné plochy LPIS v čo najstabilnejšom stave. 2% tolerancia znamená, že pokiaľ je rozdiel medzi pôvodnou výmerou a novou výmerou do 2% plochy, aktualizácia DPB z vyššie uvedených dôvodov nie je potrebná.

2% tolerancia platí iba pre vyššie uvedené situácie. Každý zreteľný výskyt stavieb alebo iných trvalých nespôsobilých plôch s výmerou nad 100 m² je nutné vyňať z plochy referenčnej parcely LPIS.

4.6. Kontrola kvality

Kontrola kvality aktualizácie LPIS (QC) je zameraná predovšetkým na zachytenie systémových chýb a na zlepšenie kvality práce operátorov aktualizácie LPIS. Kontrola kvality prebieha dvoma spôsobmi.

4.6.1 Systematická kontrola

Kontrola je vykonávaná u každého operátora po ukončení aktualizácie LPIS na jednom ucelenom území vymedzenom určitým počtom DPB. Kontrola sa vykonáva v mierke 1:5000 a jej účelom je kontrola správnosti interpretácie ortofotomapy a údajov v databáze.

Na úrovni interpretácie ortofotomapy je predmetom overenia správnosť interpretácie ortofotomapy, ktorá má za následok posun hranice DPB, zlúčenie, resp. rozdelenie DPB, vyňatie plôch z LPIS, zmenu kultúr a ďalšie úpravy DPB.

Na úrovni správnosti údajov v databáze je predmetom overenia úplnosť a správnosť atribútov DPB a najmä či vykonané zmeny boli výsledkom úplnej analýzy a syntézy všetkých dostupných údajov a neboli v rozpore s metodikou aktualizácie LPIS.

4.6.2. Priebežná kontrola

Kontrola kvality LPIS sa vykonáva priebežne počas celej kampane v rámci správy LPIS a odovzdávania údajov. Spočíva v identifikovaní chýb, ich oprave a upozornení operátora za účelom zlepšenia práce. Každá identifikovaná chyba je buď opravená koordinátorom a operátor je informovaný o type chyby alebo je odoslaná operátorovi na opravu.

4.7. Externé registre

4.7.1. ANC – oblasti s prírodnými obmedzeniami alebo inými osobitnými obmedzeniami

NPPC – VÚPOP priradí dielu pôdneho bloku ANC podľa katastrálneho územia kde sa nachádza, pokiaľ toto spadá do oblasti ANC. V rámci ANC sa vymedzujú horské oblasti, oblasti s prírodnými obmedzeniami a oblasti so špecifickými obmedzeniami.

4.7.2. NATURA 2000

NPPC - VÚPOP na základe podkladov od Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) pripraví rozšírené registre o oblastiach NATURA 2000. NPPC - VÚPOP prekryje vrstvu obsahujúcu údaje o chránených vtáčích územiach a územiach európskeho významu na LPIS.

4.7.3. Bonitované pôdno-ekologické jednotky (BPEJ)

NPPC - VÚPOP na základe podkladov o bonitovaných pôdno-ekologických jednotkách pripraví rozšírený register so skupinami kvality 6 až 9 v rámci BPEJ. NPPC - VÚPOP preklopí vrstvu obsahujúcu údaje o odvodových skupinách BPEJ na LPIS.

4.7.4. Dusičnanová smernica (nitrátová direktíva)

NPPC - VÚPOP v zmysle platnej legislatívy pripraví rozšírený register o zraniteľných oblastiach aj na úrovni jednotlivých stupňov obmedzení aplikácie hnojív. NPPC - VÚPOP prekryje vrstvu obsahujúcu údaje nitrátovej direktívy na LPIS. Nitrátová direktíva je podľa jednotlivých stupňov zaradená do skupín A, B, C. Skupina A predstavuje nízky stupeň obmedzenia aplikácie hnojív, skupina B stredný stupeň a skupina C vysoký stupeň obmedzenia aplikácie hnojív.

4.7.5. Vrstva pre kaly

NPPC - VÚPOP poskytne na základe vlastných podkladov informáciu o DPB, na ktorých je možná aplikácia kalov.

4.7.6. GIS vrstvy PRV (Program rozvoja vidieka)

4.7.6.1. Biotopy trávnych porastov

NPPC - VÚPOP na základe podkladov od Štátnej ochrany prírody (Ministerstva životného prostredia SR) pripraví rozšírený register o údaje z vybraných biotopov trávnych porastov podľa jednotlivých kategórií. NPPC - VÚPOP prekryje vrstvu obsahujúcu údaje o vybraných biotopoch trávnych porastov na LPIS.

Kategórie biotopov trávnych porastov sú:

- a) teplomilné a suchomilné trvalé trávne porasty – „Biotop – A“
- b) mezofilné trvalé trávne porasty – „Biotop – B“
- c) horské lúky na kosenie – „Biotop – C“
- d) vlhkomilné porasty nižších polôh – „Biotop – D“
- e) nížinné aluviálne lúky – „Biotop – E“

f) vlhkomilné porasty vyšších polôh, slatinné a bezkolencové lúky – „Biotop – F“

g) vysokohorské trávne porasty – „Biotop – G“

Výmera biotopu by v zásade mala byť totožná s výmerou DPB, okrem prípadov, ktoré identifikuje ŠOP SR, keď biotop tvorí len časť KD LPIS.

4.7.6.2. Biotopy sysľa pasienkového na trvalých trávnych porastoch

NPPC - VÚPOP na základe podkladov od Štátnej ochrany prírody (Ministerstva životného prostredia SR) pripraví rozšírený register o údaje z vybraných biotopov sysľa pasienkového na trvalých trávnych porastoch. NPPC - VÚPOP prekryje vrstvu obsahujúcu údaje o vybraných biotopoch sysľa pasienkového na trvalých trávnych porastoch na LPIS.

4.7.6.3. Biotopy dropa fúzatého na orných pôdach

NPPC - VÚPOP na základe podkladov od Štátnej ochrany prírody (Ministerstva životného prostredia SR) pripraví rozšírený register o údaje z vybraných biotopov dropa fúzatého na orných pôdach. NPPC - VÚPOP prekryje vrstvu obsahujúcu údaje o vybraných biotopoch dropa fúzatého na orných pôdach na LPIS.

4.7.6.4. CHVO Žitný ostrov

NPPC - VÚPOP na základe GIS vrstvy CHVO Žitný ostrov pripraví rozšírený register o údaje CHVO Žitný ostrov. NPPC - VÚPOP prekryje GIS vrstvu CHVO Žitný ostrov na LPIS len pre DPB s kultúrou orná pôda. Do výmery prekryvu sa nezaratúva výmera nárazníkových zón.

4.7.6.5. Multifunkčné okraje polí (biopásky na ornej pôde)

NPPC - VÚPOP na základe GIS vrstvy s hranicami Podunajskej nížiny, Záhorskej nížiny a Východoslovenskej nížiny, v ktorých je možné na ornej pôde vytvárať Multifunkčné okraje polí (biopásky na ornej pôde), pripraví rozšírený register o tieto údaje. NPPC - VÚPOP prekryje GIS vrstvu na LPIS len pre DPB s kultúrou orná pôda.

4.7.7. Aktualizácia LPIS na podklade GIS vrstiev ozeleňovania - greeningu

LPIS je na podklade vrstiev greeningu aktualizovaný v súlade s metodikou pre tvorbu a udržiavanie vrstiev greeningu. Napr. všetky určené krajinné prvky musia celou svojou výmerou ležať na DPB s kultúrou OP, nárazníkové zóny a brehové čiary nesmú zasahovať do výmery DPB atď.

4.7.7.1. Aktualizácia LPIS podľa vrstvy krajinných prvkov/ EFA

NPPC - VÚPOP bol MPRV SR poverený zmapovaním krajinných prvkov. NPPC - VÚPOP zabezpečí, aby boli krajinné prvky (KP) súčasťou celkovej plochy poľnohospodárskej parcely. Všetky KP budú vymedzené ako plošné. NPPC - VÚPOP prekryje vrstvu obsahujúcu údaje o krajinných prvkoch na LPIS. Výmery všetkých krajinných prvkov sú zaokrúhlené na štyri desatinné miesta v ha.

4.7.7.2. Aktualizácia LPIS podľa vrstvy nárazníkových zón/EFA

NPPC - VÚPOP bol MPRV SR poverený vytvorením vrstvy nárazníkových zón. NPPC - VÚPOP vykoná prekryv vrstvy obsahujúcej údaje o nárazníkových zónach na LPIS. V prípade, ak výmera niektorej nárazníkovej zóny a nárazníkovej zóny – EFA je menej ako 0,01 ha v jednom diele, poskytne sa informácia o nárazníkovej zóne a nárazníkovej zóne - EFA na diele s výmerou na štyri desatinné miesta v ha.

4.7.7.3. Aktualizácia LPIS podľa vrstvy terás

NPPC - VÚPOP bol MPRV SR poverený vytvorením vrstvy terás. NPPC - VÚPOP prekryje vrstvu obsahujúcu údaje o terasách na LPIS pre účely GAEC* (všetky terasy) a EFA (terasy na ornej pôde). Výmery všetkých terás sú zaokrúhlené na dve desatinné miesta v ha.

* už neplatné

4.7.7.4. Aktualizácia LPIS na DPB zaradených do citlivých trvalých trávnych porastov

NPPC - VÚPOP na základe GIS vrstvy NATURA 2000 pripraví rozšírený register o DPB LPIS zaradených do citlivých TTP. NPPC - VÚPOP prekryje GIS vrstvu na LPIS len pre DPB s kultúrou TTP.

Zmena na iné poľnohospodárske využitie sa bude riešiť administratívnymi postupmi. Zmena na nepoľnohospodárske využitie (nie z vôle poľnohospodára) bude zdokladovaná rozhodnutím slovenskej administratívy.

5. Záver

Metodika popisuje aktuálny stav a aktuálne základné pravidlá pre tvorbu a aktualizáciu LPIS. Metodika je pravidelne aktualizovaná.